

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Blýská se daňovým poplatníkům na lepší časy? aneb zákon o správě daní a poplatků posílí postavení daňového poplatníka

Poslanecká sněmovna v současné době projednává návrh novely zákona č. [337/1992](#) Sb., o správě a daní a poplatků (dále jen Zákon o správě daní). Jedná se o stěžejní procesní předpis v oblasti správy daní upravující práva a povinnosti správce daně (zejména finančních úřadů) ve vztahu k daňovým subjektům. Novela zákona prošla v legislativním procesu prvním a druhým čtením. Pokud projde stejně hladce i třetím čtením, odsouhlasí ji Senát a podepíše prezident, začne platit od 1. ledna 2009.

Cíle novely

Návrh novely je veden snahou reagovat na některé nedostatky platné právní úpravy, které mohou narušovat vztahy mezi správcem daně na straně jedné a daňovými subjekty na straně druhé. Mezi hlavní cíle novely patří **zlepšení podnikatelského prostředí** v ČR, a to ještě před účinností nového „daňového řádu“ paralelně připravovaného Ministerstvem financí, který v budoucnu zákon o správě daní zcela nahradí. Vzhledem k tomu, že daňový řád nabude účinnosti až v souvislosti s další částí daňové reformy, jejíž implementace by mohla být za určitých okolností zahájena v roce 2010, může právě projednávaná novela v nepoměrně kratším čase přispět k **zefektivnění daňové správy a posílení právní jistoty daňových poplatníků** přicházejících do styku s orgány finanční správy.

Odůvodnění rozhodnutí finančních orgánů

Jednou z navrhovaných, a z hlediska postavení daňového poplatníka podstatných, změn je povinnost připojit ke každému rozhodnutí, až na výjimky, vedle výroku a poučení o opravném prostředku též **odůvodnění**. Podle stávající právní úpravy není povinností správce daně (až na výjimky) svá rozhodnutí, jimiž rozhoduje o právech a povinnostech daňových subjektů, odůvodňovat. Pokud se tedy odůvodnění napříště stane obligatorní náležitostí rozhodnutí správců daně, je nepochybné, že to bude mít jednoznačně pozitivní dopad jak z hlediska zvýšení důvěry v rozhodovací činnost správců daně, tak i ve vztahu k přesvědčivosti a vnitřní konzistentnosti jejich rozhodnutí.

Dojde tak bezesporu k podstatnému zlepšení pozice daňového poplatníka. Nebude-li s rozhodnutím správce daně souhlasit a bude-li chtít proti němu podat opravný prostředek, bude mít jasno v tom, které závěry a východiska správce daně explicitně uvedené v odůvodnění rozhodnutí, může prostřednictvím opravného prostředku napadnout.

Povinnost odůvodňovat rozhodnutí působením synergického efektu následně ulehčí situaci i orgánu odvolacímu, který bude mít předem jednoznačně definováno jednak, které skutečnosti a poznatky

vedly prvoinstanční orgán k jeho rozhodnutí a dále, které z těchto skutečností vedly adresáta správního rozhodnutí k podání opravného prostředku. Lze předpokládat, že rozhodovací proces finančních úřadů se ku prospěchu všech zúčastněných zbaví jakéhosi uměle vytvořeného, a veskrze zbytečného, „oparu tajemna“, kdy sice bylo správcem daně nějak rozhodnuto, ale díky absenci odůvodnění, není zřejmé co ho k danému závěru vedlo.

Přestože se tato část novely opírá o základní postulát, že každé správní rozhodnutí - rozhodnutí orgánů finanční správy nevyjímaje - musí být řádně odůvodněno, počítá novela s výjimkami, kdy odůvodnění nebude třeba. Budou to například ta rozhodnutí, jejichž odůvodnění bude daňovému subjektu známé z jiného dokumentu, procesní rozhodnutí, jimiž se upravuje vedení řízení, rozhodnutí, jimž nikdo z účastníků neodporoval, apod. Náležitostí odůvodnění rozhodnutí, kterému předcházelo dokazování, bude obligatorně uvedení, které skutečnosti má orgán za prokázané, o které důkazy opřel svá skutková zjištění, jakými úvahami se při hodnocení důkazů řídil a jak věc posoudil po právní stránce.

Přestože se tato část novely opírá o základní postulát, že každé správní rozhodnutí - rozhodnutí orgánů finanční správy nevyjímaje - musí být řádně odůvodněno, počítá novela s výjimkami, kdy odůvodnění nebude třeba. Budou to například ta rozhodnutí, jejichž odůvodnění bude daňovému subjektu známé z jiného dokumentu, procesní rozhodnutí, jimiž se upravuje vedení řízení, rozhodnutí, jimž nikdo z účastníků neodporoval, apod. Náležitostí odůvodnění rozhodnutí, kterému předcházelo dokazování, bude obligatorně uvedení, které skutečnosti má orgán za prokázané, o které důkazy opřel svá skutková zjištění, jakými úvahami se při hodnocení důkazů řídil a jak věc posoudil po právní stránce.

Povinnost odůvodňovat rozhodnutí je krokem směrem k jistému „zrovnoprávnění“ daňových subjektů ve vztahu k správci daně, kdy správce daně bude povinen svá rozhodnutí napříště zdůvodnit, což je jednoznačně v souladu s principy fungování právního státu i uplatňování státní moci vůči jeho občanům. Předmětná rozhodnutí tímto krokem získají nejen na přesvědčivosti, ale mohou do budoucna sloužit i jako podklad pro jiná rozhodnutí v podobných věcech jako rozhodnutí precedentní. Není též od věci v takovém případě uvažovat o vzniku sbírek rozhodnutí správců daně, pokud v nich budou řešeny otázky zásadního významu. Odůvodnění rozhodnutí správců daně mohou být napříště významným přispěním ve vztahu k předvídatelnosti těchto rozhodnutí.

Odklad vykonatelnosti dodatečného platebního výměru

Pokud dnes podá daňový poplatník proti dodatečnému platebnímu výměru odvolání, nemá zásadně takové odvolání odkladný účinek, nestanoví-li zákon jinak. Cílem novely je změna koncepce vykonatelnosti tak, že odvolání proti dodatečnému platebnímu výměru bude mít napříště odkladný účinek. Poplatník tak bude povinen zaplatit daň vyměřenou dodatečným platebním výměrem až poté, když jeho odvolání proti dodatečnému platebnímu výměru bude rozhodnutím odvolacího orgánu zamítnuto. Novela i v tomto bodě vychází vstříc daňovým subjektům a vymaňuje je z pozice „vazala“, o jehož dodatečně vyměřené dani ještě není pravomocně rozhodnuto, ale už nyní musí tuto dodatečně vyměřenou daň pod zákonnými sankcemi zaplatit. Navrhovatel novely se nechal inspirovat judikaturou Nejvyššího správního soudu, z jehož přezkumné činnosti plyne, že významná část daňových sporů končí ve prospěch daňových poplatníků zrušením dodatečného platebního výměru. Zákonný odklad vykonatelnosti se tak jeví jako logická reakce zákonodárce, kdy se na daňového poplatníka hledí do doby než je prokázán opak jako na řádného, a není důvod, aby tomu bylo v řízeních před finančními orgány státu jinak.

Potvrzení o bezdlužnosti

Navrhovaná úprava Zákona o správě daní reaguje též na mezeru v zákoně ohledně možnosti získání

potvrzení o bezdlužnosti, v případech, kdy bylo správcem daně povoleno posečkání s daní nebo povoleny splátky daně. V praxi totiž někteří správci daně odmítají poplatníkům, jichž se týká posečkání s daní nebo splátky daně, vystavit potvrzení o jejich bezdlužnosti, ačkoli platí, že pokud správce daně povolí daňovému subjektu posečkání s platbou daně nebo mu povolí splácení daně, pak tímto svým rozhodnutím změnil datum splatnosti daně.

Rozhodnutí o posunu splatnosti daně by se tak mělo logicky projevit i v situaci, kdy je správce daně daňovým subjektem žádán o vystavení potvrzení o bezdlužnosti. Podle nové právní úpravy po dobu, po kterou daňový subjekt plní podmínky správce daně uložené v rozhodnutí o posečkání daně, se tato skutečnost zohlední při vystavení potvrzení o bezdlužnosti. Daňovým subjektům, kteří se ocitli v takové situaci, v případě přijetí novely odpadnou některá faktická omezení jejich podnikatelských aktivit, zejména při jednání o úvěru nebo uzavírání kontraktů s obchodními partnery.

Návrh novely Zákona o správě daní lze celkově hodnotit jako zdařilý legislativní počín, reflektující stávající neuspokojivý stav procesní úpravy daňového řízení. Navržené změny jsou zaměřeny prakticky a odpovídají dlouhodobě potřebě daňových subjektů na vyšší transparentnost a přezkoumatelnost rozhodnutí správců daní, včetně požadavku na jejich vzájemnou vnitřní provázanost. V případě, že bude novela Zákona o správě daní schválena a stane se součástí právního řádu, dojde tím k posílení pozice daňového subjektu v řízení před orgány daňové správy a v důsledku toho též ke zlepšení podmínek pro rozvoj podnikatelských aktivit v České republice.

JUDr. Patricie Švarcová, advokát
Mgr. David Neveselý, advokát

[HAVEL & HOLÁSEK s.r.o.](#),
advokátní kancelář

Týn 1049/3
110 00 Praha 1
Česká republika
Tel.: +420 224 895 950
Fax: +420 224 895 980

Další články:

- [Nepravomocné povolení stavby a změna územního plánu](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Limity dohledu nad výkonem znalecké činnosti](#)
- [Stavebníci získávají od roku 2026 silnější pozici v soudních sporech o povolení stavby](#)
- [Novela zákona o spotřebitelském úvěru: zásadní regulatorní přelom, který změní finanční trh i praxi poskytovatelů spotřebitelských úvěrů](#)
- [Regulace cen taxislužby v roce 2026: co se mění a jaké mají obce možnosti?](#)
- [Jaké klíčové změny přináší návrh novely stavebního zákona?](#)
- [Nový zákon o zbraních a střelivu](#)
- [Novela zákona o pyrotechnice: likvidace profesionálů namísto zmírnění negativních vlivů](#)
- [Nový zákon o zbraních – hlavní a vedlejší držitelé a změny v posuzování zdravotní způsobilosti](#)